

Com ho faria Kurt Vonnegut?

Una imatge de la detenció d'Adolf Eichmann, criminal nazi. WIKIMEDIA COMMONS

MARINA ESPASA

És sabut que Billy Wilder tenia enganxat un cartell al despatx amb la pregunta "Com ho faria Lubitsch?" que li servia d'estímul per millorar gags, personatges o diàlegs. ¿Des de quin punt de vista hauria narrat l'escena el mestre? Quin angle hauria fet que el personatge sorprengués més? Un consell per a escriptors que vulguin escriure bona comèdia és que se n'enganxin un on digui "Com ho faria Vonnegut?", i l'imitin sense manies. Que provin d'escriure aquests diàlegs aparentment intrascendents, plens de "Ah, sí", "Hum" i "Ja ho veurem" però amb un contingut que és una càrrega de profunditat contra els tòpics i les bones intencions, o que creïn personatges tan improbables com el xofer negre racista del reverend líder d'un moviment

neonazi. Que tibin la corda. Descobriran que no només es pot escriure un diàleg entre un propagandista nazi i el temible Eichmann sobre la conveniència o no de tenir agent literari, sinó que és molt divertit. "La meva dona mai no va saber que jo era un espia": no ho hem explicat encara, però *Mare nit* és una novel·la d'espies. A la seva manera. I una novel·la d'amor, també. Els temes prefiguren els de la famosa sàtira sobre els camps de presoners *Escorxadors 5*, que convertiria Vonnegut en una estrella del món contracultural nord-americà de la dècada dels 60, però aquí no hi ha ni un gram de ciència-ficció i sí, en canvi, quilograms de política-ficció. Hi ha un desgraciat a qui un dia un militar nord-americà ofereix la possibilitat de ser espia. Ho té molt fàcil: viu a Berlín, està casat amb una alemanya i coneix la *crème de la crème* del Tercer Reich. A més, i això sí que és ve-

ritablement important, és escriptor. Dramaturg, per ser més exactes. Això vol dir que sap mentir, posar-se una màscara i fer veure que és una altra persona. No descobrirem ara que ser escriptor és una forma de ser espia, això ja fa molts anys que se sap: la qüestió és que el desgraciat accepta, i que és tan bon escriptor que es converteix en el millor locutor de ràdio de l'Alemanya nazi. Anys després, tancat en una presó israeliana acusat de crims de guerra contra la humanitat, no es penedeix de cap de les bestieses que va dir contra els jueus, els negres o els gitanos. No se'n penedeix, perquè sap que una vegada has començat a fingir perds la innocència i series capaç de convertir-te en qualsevol monstre.

La podridura de l'ésser humà

Vonnegut és dels que creuen que no hi ha esperança per a la raça humana, que estem podrits per dins, però que no cal posar-se dramàtics per això: és refumudament divertit veure com un coronel nord-americà que es pensava que seria un heroi perquè detindria el criminal nazi més famós del món passa quinze anys carregant camions de gelats. Ell carrega camions de gelats, d'altres formen part dels Sonderkommando dels camps d'extermini, i d'altres són caps de governs suposadament lliures que d'amagat negocien amb els nazis: miserables tots, tant com el desgraciat del protagonista, que és capaç d'escoltar amb paciència la lletania del seu millor amic sobre una moto que s'estima més que la seva dona i l'endemà robar-l'hi perquè ha d'anar a casa dels sogres.

Llegir Kurt Vonnegut és entrar dins d'un cap del tot imprevisible, un cervell que, si fos un paisatge, estaria ple d'explosions, descensos per rius d'aigües braves, carreteres de revolts tancadíssims i precipicis al fons dels quals hi ha la nostra cara quan siguem vells, que ens mira i riu: "No hi trobes cap sentit, oi, a tot plegat? És que no en té". I aquesta prosa tallant i estripada -perfectament adaptada al català per Martí Sales- és la forma ideal per emprendre-hi un viatge intens i descarat. No se'l perdin. ♦♦

MARE NIT
KURT VONNEGUT
MALES HERBES
TRADUCCIÓ DE
MARTÍ SALES
240 PÀG./15 €

OBRES MESTRES

Dues joies imperdibles

ARA

Vida privada, la tercera i última novel·la de Josep Maria de Sagarra (1894-1961), estudia la decadència econòmica i moral de la burgesia barcelonina a partir dels Lloberola, una família carregada de títols i deutes, i es fixa també en els rics de nova fornada, àvids de diners i d'escalar socialment. Sagarra construeix una sèrie de personatges tèrbols i enriquits per descripcions sovint espectaculars amb la llengua dúctil de l'autor. La novel·la està ambientada a la Barcelona de principis de la dècada dels 30.

Aquest és el primer títol d'*Obres Mestres de la Narrativa Catalana del Segle XX*, que aquesta setmana anirà acompanyat d'una altra novel·la memorable, *La passió segons Renée Vivien*, de Maria-Mercè Marçal (1952-1998). Hi explica la vida de la poeta del títol a principis del segle XX, en plena Belle Époque francesa, a través de dos testimonis, el d'un erudit francès als anys 20 i el d'una guionista de cinema seixanta anys després. ♦♦

VIDA PRIVADA
JOSEP MARIA DE SAGARRA
EDICIONS 62
360 PÀG.

LA PASSIÓ SEGONS RENÉE VIVIEN
MARIA-MERCÈ MARÇAL
EDICIONS 62
370 PÀG.
(TOTS DOS LLIBRES, PER 9,95 €)

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

La mala dona
MARC PASTOR
RBA - La Magrana

Amb *Lamala dona*, Marc Pastor va guanyar el primer premi Crims de Tinta l'any 2009. Cinc anys després, s'ha traduït el llibre a deu llengües i se n'han esgotat diverses edicions. Basada en el cas d'Enriqueta Martí, la novel·la se situa a la Barcelona de principis del segle XX i explica la desaparició de diversos nens, fills de prostitutes que no gosaven denunciar els segrestos a la policia. L'inspector Moisès Corvo explora els baixos fons fins a treure l'entrellat del cas.

El gran llibre dels bolets
MARC ESTÉVEZ
Ara llibres

NO-FICCIÓ

Fa anys que Marc Estévez entrega puntualment al mes de setembre un nou llibre sobre el món dels bolets. El volum d'aquest any inclou mapes detallats de tot el país, calendaris de recol·lecció, una guia dels bolets catalans imprescindibles -entre els quals hi ha l'apagallums, el fredollic, el camagroc i la carrereta- i una secció final de receptes que fan molt bona pinta, com els ous farcits de trompetes de la mort i els ceps amb sardines.

Exploradors, al poema!
JOSEP PEDRALS
Estrella polar

INFANTIL

Josep Pedrals ha divulgat la poesia per centenars d'escenaris catalans des de fa dues dècades. A *Exploradors, al poema!*, s'endinsa en el vessant didàctic a través de 18 creacions pensades perquè els nens descobreixin els trucs de la poesia i per estimular-los a crear-ne de seves. "Hi ha uns guardians que protegeixen el poema; el mantenen quiet, moribund, deslluït", escriu. El llibre vol ajudar a trobar "l'encant obscur" d'entendre els versos.